



**Araştırma Makalesi**

**Künye:** Avşar,U. & Kurtipek,S. & Güngör,N.B.(2021) Futbolda finansal bir paradoks: avrupa süper ligi,Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 23(3).

**FUTBOLDA FİNANSAL BİR PARADOKS: AVRUPA SÜPER LİGİ**

**Uğur AVŞAR<sup>1</sup>, Serkan KURTIPEK<sup>2</sup>, Nuri Berk GÜNGÖR<sup>3</sup>**

**ÖZ**

Günümüzde küresel ekonomik sermayelerin artması, kulüplerin mali yapılarının farklılaşması, Finansal Fair Play kuralları ve bir noktada yerel liglerin cazibesini arttıramaması önde gelen kulüplerin arayışına sahne olmuştur. Buna ek olarak, kulüpler için en prestijli organizasyon olan Şampiyonlar Ligi'nden istenilen gelirin elde edilememesi ve yapısının değişecek olması Avrupa Süper Ligi organizasyonunun oluşumuna zemin hazırlamıştır. 1998 yılından itibaren belli aralıklarla gündeme gelen Avrupa Süper Ligi, 18 Nisan 2021 gece yarısında ilan edilmiştir. Devamında geçen üç gün hem bu organizasyonun iyi planlanmadığını hem de kulüp başkanları ve sermayedarları dışında destekçisi olmadığını göstermiştir. Bu durum kendi içinde itilafli bir sonucu ortaya çıkarmış ve sporseverlerin ilgisini çekmiş ve henüz başlamadan rafa kaldırılan bu yapının tam olarak ne olduğu sorusuna cevap aranmaya başlamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada; ASL'nin tarihinin, kuruluş amaçlarının, kulüplerin hedeflerinin ve dağılım sürecini derinlemesine inceleyerek konuya ışık tutmak amaçlanmıştır. ASL'nin etkileri, kulüplerin mali durumu, Avrupa liglerinin karlılık eğilimleri ve futbolun temel sorunlarının ele alınması sonucunda önümüzdeki yılların futbol kulüpleri için finansal zorluklar içinde geçeceği düşünülmektedir. Bu organizasyon buzdolabına kaldırılmış gibi görünse de taraftarın, farklı paydaşların desteği ile yeniden düzenlenerek ve geliştirilerek ilerleyen yıllarda tekrardan gün yüzüne çıkabilir.

**Anahtar Kelimeler:** Avrupa Süper Ligi, Finans, Spor

**A FINANCIAL PARADOX IN FOOTBALL: EUROPEAN SUPER LEAGUE**

**ABSTRACT**

Today, the increase in global economic capital, the differentiation of the financial structures of the clubs, the rules of Financial Fair Play and the inability of the local leagues to increase their attractiveness at one point have been the scene of the search for leading clubs. In addition, the fact that the desired income from the Champions League, which is the most prestigious organization for clubs, could not be obtained and its structure would change, laid the groundwork for the formation of the European Super League organization. The European Super League, which has been on the agenda at regular intervals since 1998, was announced at midnight on April 18, 2021. The next three days showed that this organization was not well planned and that it had no supporters other than club presidents and shareholders. This situation revealed a controversial result in itself and attracted the attention of sports fans, and an answer to the question of what exactly this structure, which was shelved before it even started, began to be sought. Therefore, in this study; It is aimed to shed light on the subject by examining the history of the ESL, its founding goals, the goals of the clubs and the dissolution process. It is thought that the coming years will pass in financial difficulties for football clubs as a result of the effects of ESL, the financial situation of the clubs, the profitability trends of European leagues and the main problems of football. Although this organization seems to have been put in the fridge, it can be re-organized and developed with the support of the fans and different stakeholders, and it may come to light again in the coming years.

**Keywords:** European Super League, Finance, Sports.

<sup>1</sup>T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ankara.  
0000-0001-9757-8586

<sup>2</sup>Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Ankara.  
0000-0002-4791-9482

<sup>3</sup>Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Karaman.  
0000-0002-6579-9146

## GİRİŞ

Futbolun geniş kitleler tarafından ilgi çekmesi ve bir fenomen olarak görülmesi ekonomik bir değeri de beraberinde getirmektedir. Günümüzde küresel ekonomik sermayelerin artması, kulüplerin mali yapılarının farklılaşması, Finansal Fair Play kuralları ve bir noktada yerel liglerin cazibesini arttıramaması önde gelen kulüplerin arayışına sahne olmuştur. Buna ek olarak, kulüpler için en prestijli organizasyon olan Şampiyonlar Ligi'nden istenilen gelirin elde edilememesi ve yapısının değişecek olması Avrupa Süper Ligi (European Super League, Avrupa Süper Ligi, ASL) organizasyonunun oluşumuna zemin hazırlamıştır.

Atletico Madrid, Barcelona, Real Madrid, Arsenal, Chelsea Liverpool, Manchester City, Manchester United, Tottenham, AC Milan, Inter Milan, Juventus kulüpleri ASL'nin kurucu kulüpleri olmuşlardır ve bu yapıya Florentino Pérez başkanlık etmiştir. Bu kulüplerin temel amacı öncelikli olarak gelirlerini arttırmaktır. Sonrasında ise üst düzey kulüplerin katılımı ile kurmuş oldukları bu lig sayesinde daha fazla izleyiciye ulaşmaktır.

Real Madrid ve Avrupa Süper Ligi'nin başkanı Florentino Perez, "*Futbola her seviyede yardımcı olacağız ve onu hak ettiği yere götüreceğiz. Futbolun dünyada 4 milyardan fazla taraftarı var ve dünyadaki tek küresel spor. Büyük kulüpler olarak bizim sorumluluğumuz onların isteklerine cevap vermektir.*" ifadeleri ile devam etmekte olan uluslararası organizasyonların beklentileri karşılayamadığını vurgulamaktadır (Hürriyet, 2021). Ancak, gelinen noktada birçok taraftarın da bu yapıya sıcak bakmadığı kamuoyunda yer alan haberler sonucunda ifade edilebilir.

ASL, 18 Nisan 2021 gecesi ilan edilmiş ve katılımcı on iki kulüp açıklanmıştır. Sonrasında ise gerek bazı kulüplerin antrenörleri ve oyuncuları gerek UEFA (The Union of European Football Associations-Avrupa Futbol Federasyonları Birliği) ve FIFA (Fédération Internationale de Football Association- Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) yetkilileri gerekse de siyasi otoriteler bu organizasyonun hayata geçirilmemesi için düşüncelerini ifade etmişlerdir. Hatta UEFA Başkanı Aleksander Ceferin, "*Avrupa Süper Ligi'nde oynayacak oyuncuların Dünya Kupası ve Avrupa Futbol Şampiyonası'nda oynaması yasaklanacak.*" ifadesini kullanarak, beraberinde kulüplere çeşitli yaptırımların uygulanabileceğini de söylemiştir (BBC, 2021).

Gelişmelerin ardından Avrupa Süper Ligi uygulamaya konulamamış, ligden ayrılan 9 kulübe UEFA, farklı yaptırımlar uygulayarak mevcut organizasyonlarda yer almasını sağlamıştır. Real Madrid CF, FC Barcelona ve Juventus FC diğer 9 kurucu kulübün içinde yer almamış ve ASL'den henüz ayrılmadıklarını ifade etmişlerdir (Hill, 2021). Bu durum kendi içinde itilafli bir sonucu ortaya çıkarmış ve sporseverlerin ilgisini çekmiştir. Henüz başlamadan rafa kaldırılan bu yapının tam olarak ne olduğu sorusuna cevap aranmaya başlamıştır. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı; ASL'nin tarihinin, kuruluş amaçlarının, kulüplerin hedeflerinin ve dağılma sürecini derinlemesine inceleyerek konuya ışık tutmaktır.

### **Avrupa Süper Ligi'nin Tarihi ve Arka Planı**

Avrupa Süper Ligi, Avrupa'nın en büyük yirmi futbol kulübünün oluşturmak istediği "En iyi kulüpler, En iyi oyuncular, Her hafta" mottosuyla kurucu on iki kulüp tarafından oluşturulan bir organizasyondur. Bu kulüpler tarafından kuruluşu ilan edilse de toplam on beş kurucu kulüp bu ligin daimî ve yönetici kulübü olarak planlanmış, kendi liglerindeki başarıları sonucunda katılabilecek beş diğer kulüp ise geçici üyeler olarak tasarlanmıştır. Böylelikle yirmi takımlı olarak planlanan ASL, 18 Nisan 2021 gecesinde ilan edilmiştir. Bugünün tercih edilmesinin tesadüfi olmadığı düşünülmektedir. Yerel ve uluslararası liglerde organizasyonların zorlu Pandemi koşullarına rağmen devam ettiği, Euro-2020'ye sayılı günler kaldığı bir dönemde ASL'nin 18 Nisan 2021 gece yarısı ilan edilmesinin temel gerekçelerinden birinin UEFA'nın 2024-25 sezonu Şampiyonlar Ligi yeni formatını ve genişlemesini ilan edeceği günün arifesi olması ihtimalidir. UEFA bu yeni formatta Şampiyonlar Ligi'ne katılacak kulüp sayısını artırarak maç sayısını artırmayı hedeflemiştir (UEFA, 2021b). Bu nedenle ASL savunucusu takımlar da kendi elit liglerini ilan ederek UEFA'ya proaktif bir cevap vermeyi amaçlamış olabilirler.

Atletico Madrid, Barcelona, Real Madrid (İspanya), Arsenal, Chelsea Liverpool, Manchester City, Manchester United, Tottenham (İngiltere) ve AC Milan, Inter Milan, Juventus (İtalya) kulüpleri ASL'nin temelini atan on iki kulüp olarak ilan edilmiş ve Real Madrid kulüp başkanı Florentino Pérez ligin kurucu başkanı olmuştur.

Şüphesiz ASL kurulmasının temel amacı kulüplerin gelirlerini arttırmak istemeleridir. UEFA gibi bir aracı kurumun payının olmayacak olması, yayın gelirlerinin Uzak Doğu ülkelerini ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) pazarını hedefleyecek şekilde genişletilmesi bu amaç doğrultusundaki araçlardan bazılarıdır. ASL'de yer alan bazı kulüplerin son yıllarda

Uzak Doğu veya ABD’de sezon öncesi kamplarını yapması, turnuvalara katılması ve bu bölgelerden gelen sermaye sahipleri tarafından yönetilmeleri Avrupa’da büyük kulüplerin pazar arayışı olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca Avrupa nüfusunun giderek yaşlanması, genç nüfusun da futbola olan ilgisinin azalması Avrupa kıtasındaki başat kulüplerin gelirlerini azaltmakta ve pazar arayışlarının hızlanmasına sebep olabilmektedir. Deloitte tarafından 2021 yılının Ocak ayında yayımlanan *Futbol Para Ligi* çalışması, Pandemi nedeniyle 2 milyar Euro seviyesinde bir gelir kaybı hesaplamaktayken özellikle ASL öncülerinden olan Real Madrid’in 2016 yılından itibaren yatay bir seyir izleyen gelirleri, tasarlanan bu organizasyonun ticari amacının en somut delillerinden birini ortaya koymaktadır. Zira Real Madrid Başkanı Florentino Pérez, kamuoyuna yaptığı tüm açıklamalarda futbola olan ilgi azalmasının ve buna bağlı gelir kaybının altını çizmiş ve ASL’yi bir kurtuluş reçetesi olarak göstermiştir. Real Madrid’in yanı sıra ABD’li sermaye sahipleri tarafından yönetilen ve pazar payını büyütme isteyen Manchester United ve Liverpool’un bu ligin kurulmasını desteklediği bilinmektedir.

ASL benzeri organizasyon girişimleri 1998 yılından beri görülmektedir. Fakat, farklı gerekçelerle bu çapta büyük bir organizasyon için gerekli altyapı sağlanamamıştır. ASL benzeri bir organizasyon olan UEFA Şampiyonlar Ligi (ŞL) de benzer bir hedefle kurgulanmış olsa da UEFA gibi bir çatı kurum nezdinde oluştuğu ve 1990’ların sonunda futbol yayıncılığının artmasıyla endüstrileşen futbolun zirvelerinden olarak tanıtıldığı için etki alanını giderek artırmıştır. Gerek Şampiyonlar Ligi gerek ASL kulüpler arası rekabeti artırmak ve sportif başarıyı da içerecek şekilde gelir sağlamak için oluşturulurken ASL, doğrudan kulüplerin girişimiyle oluşturulmuş ilk yarı-kapalı usul futbol organizasyonu olarak tarihteki yerini almıştır.

ASL’nin kuruluşu anlık bir gelişme olarak görülmemektedir. Organizasyona yönelik bilinen ilk açıklama 2009 yılında yine Pérez tarafından yapılmış ve ŞL’nin modası geçmiş bir organizasyon olduğu ve kulüplerin büyümesine ve gelişmesine engel olduğu belirtilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde ise Florentino Pérez İspanya, İngiltere ve İspanya’dan kulüplerle görüşmeye başlamıştır. Görüşmelerin odak noktasında kulüplerin finansal imkânlarını artıracak düzenlemelerin üzerinde durulduğu belirtilmiştir Burada dikkat çeken husus Almanya, Fransa ve Rusya’dan hiçbir kulübün gerek bu aşamada gerekse ASL içinde yer almamasıdır. Bu görüşmelere gizli olarak katılan kulüpler UEFA’dan ŞL’ye yönelik reform çağrılarını kamuoyu

önünde gündeme getirmişlerdir. Özellikle yayın gelirlerinden ve ticari ürün satışlarından UEFA'nın aldığı paylar kulüpler nezdinde sorunlu alanlar olarak öne çıkarılmıştır.

ASL ilanında kurucu kulüplerin sürdürülebilir mali yapı oluşturması için 3,5 milyar Euro seviyesinde bir gelirin paylaşacağını ilan edilmesi, organizasyonun mali gücünü ortaya koymaktadır. Bu rakamın her bir takım başına yaklaşık değeri, 2020 yılı UEFA Şampiyonlar Ligi şampiyonunun kazanacağı miktarın dört katıdır.

### **Avrupa Futbol Liglerinin Genel Görünümü**

Bu üç ligi ayrı ayrı incelemek faydalı olacaktır. Hem tarihsel kültür hem de Almanya 1. Ligi olan Bundesliga'da yer alan düzenleme gereğince uygulanan *50+1 kuralı* kulüp yönetiminin yani üyelerin oy hakkının çoğunluğu elinde tutmasıdır. Bu nedenle Bundesliga'da herhangi bir kulübün sermaye sahiplerinin eline geçmesinin engellenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda yirmi yıldan fazla süredir kulüpte hissesi olan bir kişi ya da şirket çoğunluk hissesine sahip olabilmektedir. Bir anlamda Almanya ekolü futbolda uzun vadeli yatırımı zorunlu kılma üzerine bir regülasyon uygulamaktadır. ASL'ye dâhil olmaya yanaşmayan Almanya kulüplerinin hem taraftar baskısından çekindikleri hem de Avrupa Birliği regülasyonlarını ihlal etmek istemedikleri yorumunu yapmak mümkündür.

Birçok ülkede farklı organizasyonların yayın hakkına sahip olan ve 2011 yılından beri Fransa Futbol Ligi'nin yayıncısı konumundaki *beIN Sports France* kurumsal yatırımcı olarak kulüplere kayda değer gelir sağlamaktadır. ASL'nin içinde herhangi bir Fransa ligi takımı olmamasının bu yayın grubu nedeniyle olduğu düşünülmektedir. Zira ASL'nin yayın hakları için Amazon ve Facebook gibi ABD menşeli şirketlerin adının öne çıkması bu analizi kuvvetlendirmektedir. Ayrıca ASL'nin en büyük gelir kalemlerinden birinin yayın hakları olacağı hesaba katıldığında bu durumun özel bir rekabet alanı olacağını söylemek mümkün görünmektedir. Bu beklentilerden hareketle kendi ülkelerinin borsalarında işlem gören Juventus ve Manchester United kulüplerinin hisse senetlerinin ASL ilanının ertesi gününde yüzde 10 ila yüzde 19 arasında yükselişler görülmesi beklentinin büyüklüğünü göstermektedir. ASL sürecinin tıkanmasıyla bu getirilerin geri alınması bu beklentinin gözden çıkarıldığını teyit etmektedir.

Rusya Ligi son dönemde bazı takımlarının öne çıkmasıyla Avrupa kupalarındaki popülerliğini artırmaktadır. Rusya'dan herhangi bir kulübün ASL'de yer almamasının sebepleri

arasında, Fransa'ya benzer biçimde, sponsorluk ilişkilerinin olduğu söylenebilir. UEFA Şampiyonlar Ligi'nin sekiz (UniCredit, Sony Computer Entertainment Europe, MasterCard, PepsiCo, Nissan, Heineken ve Adidas) ana sponsorundan biri olan *Gazprom*, Rusya'nın çoğunluğu devlete ait olan çok uluslu bir enerji şirkettir. Bu nedenle Rusya liginden bir kulübün ASL'de yer alması mevcut sponsorluk şartlarında mümkün görünmemektedir.

Bu noktada Türkiye'den bir temsilcinin ASL kuruluşunda yer almaması makul karşılanmaktadır. ASL kurucu kulüplerindeki kulüp sermayedarları, kulüplerin Uzak Doğu ve ABD'deki popülerliği ve finansal ölçekleri hesaba katıldığında ülkemizden bir takımın kurucu ya da hayata geçmesi durumunda lige katılımında yer alma ihtimali güçtür.

### ASL'nin Yapısı

12'sinin kurucular ilanında yer alan olmak üzere 15 kulübün daimî olarak yer alacağı ve beş kulübün kurucu üyelerin kararıyla lige dâhil edilebileceği ASL, kısmen *Euro League* kısmense *NBA* (The National Basketball Association, ABD Ulusal Basketbol Ligi) tarzı bir oluşum olarak yorumlanmaktadır. Bu organizasyon yapısı, sporun rekabetçi doğasına aykırı olacağı ve Avrupa'ya ABD tarzı ticari bir oluşum olarak dikte edilmesi gerekçeleriyle tüm paydaşlar tarafından sert şekilde eleştirilmiştir. İngiltere'de taraftarla yapılan kamuoyu yoklamalarında çok büyük bir çoğunluğun ASL'yi reddetmesi (Yougov, 2021), futbolcuların ve teknik direktörlerin bu *yarı-kapalı* organizasyonu hoş karşılamaması ve hatta siyasetçilerin de konuya karşı olmaları ASL taraftarlarının elini zayıflatmıştır. Ayrıca farklı nedenlerden dolayı yerel liglerde rekabetin azalması ve sınırlı sayıda takımın ligleri domine etmesi, son dönemde futbolun cezbedici bir oyun olma özelliğini azaltmaktadır. Bu nedenle ASL ligi gibi bir organizasyonun başlangıçta yerel liglere büyük zarar vereceği değerlendirilmektedir.

Henüz başlangıçta kurucu 15 kulübün bulunamayarak 12 kulüp ile ASL sürecinin başlatılması ilk iletişim hatası olmuştur. Dünyanın en büyük spor kulüplerinin böylesi bir hata yapması, yıllardır yapılan lobi faaliyetlerinin üç gün içerisinde sona ermesi açık bir yönetim başarısızlığıdır ve hataların devam ettiğini göstermiştir. Benzer bir durum siyasi alanda İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinde görüldüğü ve bir dönem İngiltere'de iktidar değişimlerinin *Brexit* sürecine göre şekillendiği göz önüne alındığında ASL girişimini *Futbolun Brexit'i* olarak tanımlamak mümkündür. Kulüp yöneticilerinin ve sermayedarlarının kişisel çıkarları uğruna organize edilen bu lig, futbolun asıl paydaşının taraftar olduğu gerçeğini tekrar hatırlatmıştır. Covid-19 Pandemisi nedeniyle tüm insanlığın zor durumda olması,

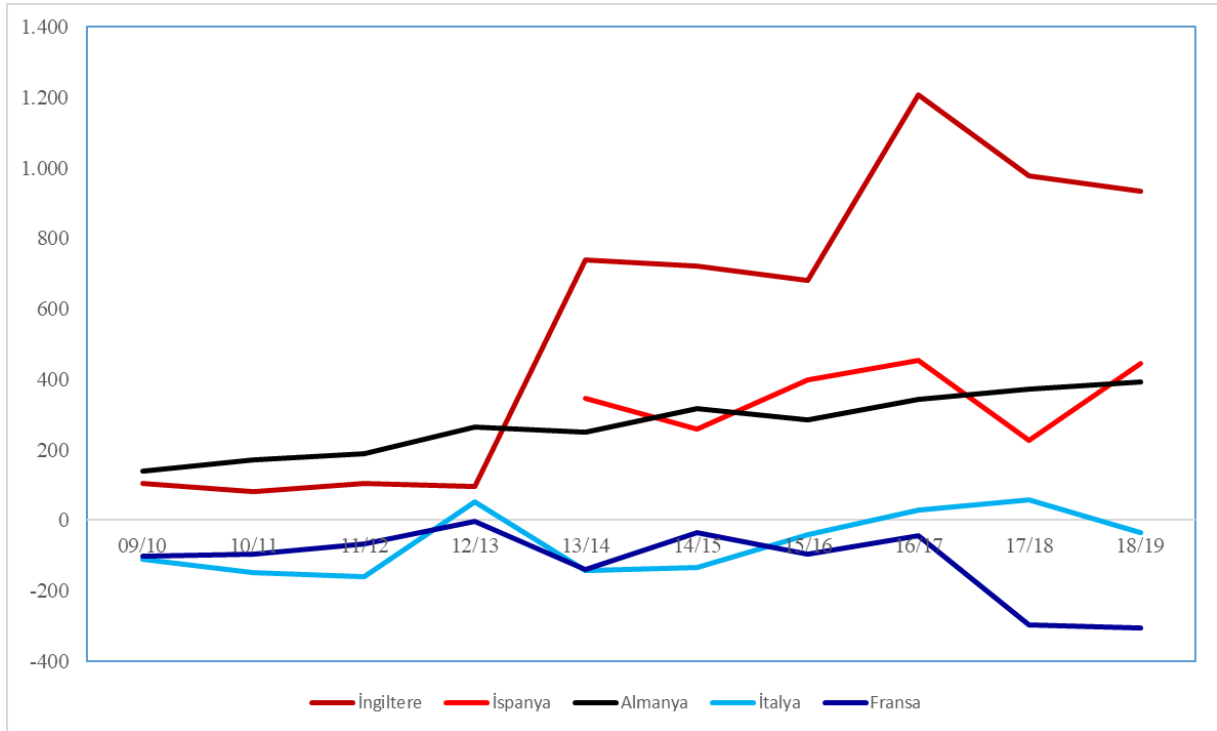
milyonlarca insanın hayatını kaybetmesi, küresel sağlık ile işsizlik ve gelir kaybının öncelikli sorun olduğu böyle bir dönemde bu organizasyonun ilanının en sert tepkiyi hak ettiği değerlendirilmektedir. Ayrıca Covid-19 Pandemisi'nin ekonomik etkileri her alanda görülürken futbol endüstrisinin bundan etkilenmemesini beklenmemelidir. Florentino Pérez'in 22 Nisan 2021 tarihli ve ASL konulu basın toplantısında Türk takımlarını aşağılaması ise en büyük iletişim hatalarından biridir. Bu söylemin UEFA Başkanı Aleksander Ceferin'in 20 Nisan 2021 tarihli UEFA olağan kongresinde verdiği Galatasaray örneğine istinaden olduğu düşünülmektedir.

### **ASL'nin Finansal Görünümü**

Başlangıçta da belirtildiği üzere kulüplerin ASL girişimindeki temel amacı gelirlerini artırmaktadır. Bu hususun ayrıca tartışmalı olduğu düşünülmektedir. Zira kulüplerin birçoğu dernek statüsündedir ve asıl amaçları şirketler gibi kar elde etmek değildir. Finansal olarak sağlıklı bir kulüp yönetimi için sürdürülebilir finansal yapıya sahip olunması ve harcamalarda astronomik kararların alınmaması temel beklentidir. Fakat endüstrileşen futbolun soğuk yüzü, azalan ilginin ve ticari gelirlerin çözümünü farklı coğrafyalardan gelecek ürün satışlarına ve yayın gelirlerine bağlamıştır. Azalan rekabet, saha dışı tartışmalar ve hatta iktisadi olarak gelir dağılımının giderek bozulması tüm sosyal faaliyetlerde olduğu gibi futbola olan ilgiyi de azaltmıştır. Alternatif eğlence araçlarının sayısının artması da bu etkenlerden biri olarak söylenebilir.

Grafik 1'de Avrupa'nın beş büyük liginin karlılık eğilimleri gösterilmektedir. İtalya ve Fransa liglerindeki olumsuz durum dikkat çekerken Almanya ligindeki istikrar önemli görülmektedir. İngiltere'nin Finansal Fair Play kurallarının uygulanmasının ardından yaşadığı sıçrama göz önüne alındığında bu ligden ASL'ye katılacak kulüplerin çok istekli olmayacağı anlaşılmaktadır. Güçlü sermayedarları kulüplere yatırımcı olarak çeken İngiltere liginin bu durumu uluslararası organizasyonlarda kendini göstermektedir. Bu durum uzun vadede sürdürülebilir olamayabilir ve sermayedarların kulüplerdeki hisselerini elden çıkarması durumunda İngiltere liginde yapısal bozulma ve rekabet kaybı görülebilecektir.

**Grafik 1: Beş Büyük Avrupa Ligi'nde Karlılık (milyon Euro)**



**Kaynak: Deloitte Annual Review of Football Finance-2020.**

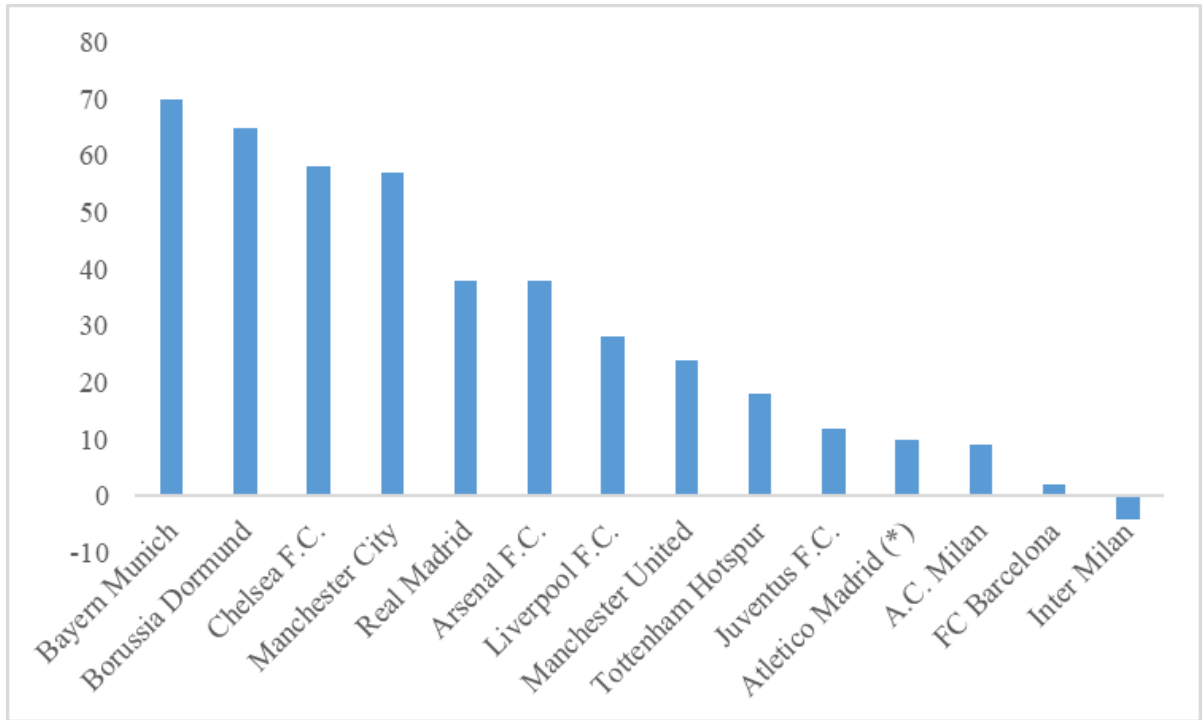
**Not: İngiltere Premier Liginde 2012/13 sezonundan sonra görülen sıçrama başa baş uyum uygulamasının başlangıcı nedeniyledir. Bu kural UEFA'nın uyguladığı Finansal Fair Play uygulamasının bir benzeridir.**

Öz sermaye oranı, bir şirket tarafından kullanılan kaldıraç miktarını ölçen finansal bir orandır ve futbol kulüplerinin finansal durumlarının analiz edilmesinde de kullanılabilir. Bu oran şirketin veya kulübün borçlarını ne kadar iyi yönettiğini ve varlık gereksinimlerini finanse ettiğini belirlemek için toplam şirket (kulüp) varlığının ve öz kaynak miktarının



kullanılmasıyla hesaplanmaktadır. Toplam öz sermayenin toplam varlıklara bölünmesiyle hesaplanan öz sermaye oranının yüzde 50 veya altında olması şirketin (kulübün) kaldıraçlı (borç oranı yüksek) olması şeklinde yorumlanırken, oranın yüzde 50 ve üzeri olması borçtan ziyade öz sermayeden daha fazla fona sahip olduğunu göstermektedir ve finansal olarak daha güçlü bir yapıya işaret etmektedir. Bu nedenle düşük bir öz sermaye oranı, şirketin (kulübün) varlıklarını elde etmek için borç kullandığı anlamına gelmektedir ve bu durum finansal risk göstergelerinden biridir.

**Grafik 2: Kulüplerin Öz Sermaye Oranları (yüzde)**



**Kaynak: Hohmann, 2021.**

(\*): Atletico Madrid'in verisi 2020 yılına ilişkin veri henüz yayınlanmadığı için 2019 yılına aittir.

Hohmann (2021), ASL kuruluşunda yer alan on iki kulübün 2020 yılına ait öz sermaye oranlarını hesaplamıştır ve bu değerler Grafik 2'de gösterilmektedir. Referans değer olarak görülebilecek kulüplerden Bayern Munich ve Borussia Dortmund, Pandemi sürecinde dışsal bir şokla birlikte gelirlerinde yüksek oranlı kayıp yaşamalarına rağmen aşırı borçluluğa

yönelmemektedir. ASL kurucuları ise aşırı borçlu yapıları nedeniyle nakit akışını artırmak ve gelir yaratmak için ASL ligini ilan etmeyi tercih etmiştir. Bu nedenle Finansal Fair Play uygulamalarının ve ASL sürecinin birbiriyle bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

İngiliz kulüpleri, özellikle Chelsea ve Manchester City, güçlü öz sermaye yapılarını kulüp sahipliği yapısına borçludur. Örneğin Chelsea'nin 2020 yılındaki birikimli zararı 774 milyon pound olmasına rağmen sermaye sahipleri 1.3 milyar pound yatırım yaptığı için, öz sermayesi yüksek seviyede pozitif olmaya devam etmiştir. Benzer şekilde Manchester City'nin birikimli zararı 730 milyon Pound olmasına rağmen sermaye sahiplerinin 1.3 milyar Pound'luk yatırımı sayesinde pozitif öz sermaye karlılığı göstermiştir. Bu iki kulüp aynı zamanda 2021 yılı Şampiyonlar Ligi finalistleridir ve 2021 yılını 2020'ye göre finansal olarak daha güçlü şekilde tamamlayabilecektir. Buna rağmen İngiltere'den sadece dört kulübün UEFA Şampiyonlar Ligi'ne katılabilmesi, ASL gibi yarı-kapalı bir lig formatına destek vermelerindeki motivasyonlardan biridir. Liverpool, Tottenham Hotspur, Manchester United ve Arsenal'in büyük sermaye sahipleri tarafından yönetilmesi, kar amacı güden bir şirket olarak görülmelerine neden olmaktadır. Bu nedenle bu kulüplerin ASL oluşumuna destek vermeleri spor yönetimi dışında şirket yönetimi yaklaşımının bir yansımasıdır. Bu gerekçelerle ASL sürecinin ardından İngiltere spor basınında çıkan haberlerde Almanya'da uygulanan 50+1 sisteminin İngiliz kulüpleri için de uygulanması gerektiği analizleri yapılmaktadır.

Grafik 2'de dikkat çeken önemli bir kulüp Real Madrid'tir. Herhangi bir sermayedar himayesinde olmamasına rağmen mali yapısı oldukça iyi olan kulübün ASL girişimindeki motivasyonu yüksek oyuncu maaşları vererek istediği transferleri yapabilmesidir. Mevcut durumda daha sıkı finansal şartlara uyması gereken kulüp, Başkanları Florentino Pérez'in yoğun çalışmaları sonucu bu süreci sürdürmektedir ve Başkan Pérez'in kişisel çıkarımları doğrultusunda agresif söylemlerde bulunmaktadır. ASL'deki diğer İspanyol kulübü Barcelona da Real Madrid gibi *Socios*<sup>1</sup> olarak isimlendirilen ve kulüp üyelerinin finansman sağladığı bir kulüp yönetim modelini uygulamaktadır ve bu yapı herhangi bir sermaye grubunun kulübü yönetmesine izin vermemektedir. Bu nedenle bu iki kulübün ASL aracılığıyla finansal imkânlarını artırabilmesi önemlidir.

<sup>1</sup> Real Madrid'in 90.000'den, Barcelona'nın 141.000'den fazla kulüp üyesi bulunmaktadır. İspanya'daki diğer iki *Socios* modelini uygulayan kulüp Athletic Bilbao ve Osasuna'dır. Atletico Madrid'in sermayedarları yüzde 51 oranında Miguel Ángel Gil Marín'e, yüzde 33 oranında Idan Ofer'e ve yüzde 16 oranında aynı zamanda kulüp başkanı da olan Enrique Cerezo'ya aittir.

ASL kurucuları arasında yer alan İtalyan kulüplerinin finansal durumu sürdürülemez bir yapıdadır ve bu durum Grafik 1 ile birlikte değerlendirildiğinde İtalyan liginin popülerliğinin azaldığı da teyit etmektedir. Bu nedenle bu kulüpler ASL'yi gelirlerini artıracak kurtarıcı bir proje olarak görmüşlerdir.

Grafik 1 ve 2 birlikte değerlendirildiğinde ASL'nin futbolu kurtarma projesi olmadığı görülmektedir. Bu proje, daha yüksek futbolcu maaşlarına ve sansasyonel transferlere zemin hazırlamak için oluşturulmuştur. İngiliz kulüplerinin bu yeni nakit akışına ihtiyaç duymadığı fakat sermaye sahiplerinin kulüplere bakışı nedeniyle bu sürece dâhil olduğu görülmektedir. ASL kurucularından Juventus, Atletico Madrid, A.C. Milan, Barcelona ve Inter Milan'ın finansal durumu kritiktir fakat bu kulüpler için tek çözüm ASL değildir. Birçok Türk takımının Finansal Fair Play nedeniyle mecburi olarak uyguladığı oyuncu satışı ve daha düşük bütçeli transferlerin yapılması bu kulüpler için de gerekliliktir.

Finansal koşulların dışında ASL kurulmasının Avrupa Birliği rekabet hukukuna aykırı olabileceği alan yazında tartışılmaktadır. Burg (2021) bu konuyu detaylı olarak tartışmış ve organizasyonun bu haliyle oluşturulmasının ASL'de yer alan kulüplerin yerel liglerdeki rakiplerine haksız rekabet sağlayabileceğini belirterek bu durumun Avrupa Birliği rekabet mevzuatına aykırı olabileceğini belirtmiştir. Bu nedenle ASL futbolun tüm paydaşların destek alıp kurulsu dahi İngiliz kulüpleri haricindeki Avrupa kulüplerinin katılımı hukuksal olarak zora girebilir.

ASL girişimine ilk ve tek destek finansal açıdan gelmiştir. ABD'li ünlü yatırım bankası JP Morgan, ASL'nin finansmanı için 4.8 milyar ABD doları fon ayırdığını ASL kuruluşunun ardından ilan etmesi, kısa süren bu organizasyon girişiminin kurumsal olarak en güçlü ve belki de tek desteği olmuştur. Çok kısa bir süre içinde UEFA'nın bu hamleye cevabı gecikmemiş ve Şampiyonlar Ligi'ne yönelik 7 milyar ABD doları bir ilave kaynak ayrılacağına açıklanması ile bu *elit* ligin oluşumunun baştan reddedilmesine destek sağlanmıştır (Bloomberg, 2021).

Covid-19 Pandemi'si sürecinde kulüplerin gelirlerinin ciddi oranda azalmasına rağmen futbolcu ücretleri başta olmak üzere sabit giderlerinin azalmaması, ortaya çıkan bu gelir açığının kapatılması için ASL sürecini hızlandırmıştır.

### **ASL'nin Dağılıma Süreci**

20 Nisan 2021 günü önce Chelsea'nin oyuncuların itirazı nedeniyle ASL'den çekilme sinyalinin vermesiyle başlayan süreç, aynı gün içinde Manchester City, Arsenal, Liverpool, Manchester United ve Tottenham'ın ligden çekilmesiyle sonuçlanmıştır. 21 Nisan 2021'de Chelsea resmen ligden çekildiğini ilan etmiş ve aynı günün devamında Atletico Madrid, Inter Milan ve AC Milan organizasyonda yer almayacağını açıklamıştır. Böylece üç günlük sürece kurucu 12 kulüpten 9'u organizasyondan çekildiğini ilan etmiştir.

Henüz netleşmemiş olmakla birlikte sözleşmeyi ihlal eden kulüpler, 100 milyon Euro ceza ücreti ödemekle yükümlü olduğu basında yer almaktadır (The Athletic, 2021). Ayrıca UEFA tarafından yapılan duyuruda bu sürece devam edilmesi ve müsabaka yapılması durumunda 150 milyon Euro'ya varan cezai yaptırım uygulanabileceği belirtilmiştir (UEFA, 2021a). Ligden çekilen kulüplerin başkanlarından bazıları özür dilerken bazıları istifa etmeyi tercih etmiştir. ASL'den çekilmelerine rağmen girişimin internet sitesi olan *thesuperleague.com*'da bu kulüplerin adının hala yer alması, kurumsal açıdan başarısız bir girişim olduğunu teyit etmektedir.

### **Tartışma ve Sonuç**

ASL tarzı bir yapı yerel ligler ve uluslararası organizasyonlar için ciddi yıkıcı potansiyele sahiptir. Yarı-kapalı bir lig olarak tasarlanan, eksik rekabetin hüküm süreceği bu yapı hem sporun doğasına hem de evrensel kültüre yönelik olumsuz bir girişim olarak sonuçlanmıştır. Ayrıca bu ligin sadece Avrupa'dan değil Latin Amerika, Uzak Doğu gibi katılımcı ülkelerden de kulüp dâhil ederek dünya süper ligi gibi bir organizasyona evrilme ihtimali gözden kaçırılmamalıdır. Bu durum sporun amatörden yerel liglere ve ardından uluslararası organizasyonlar aracılığıyla ülke sınırlarını aşmasıyla devam eden başarı hikâyelerini zedeleyebilecektir. Salt gelir odaklı ve inandırıcılığı dışlayan bu ve benzeri spor organizasyonlarının sporun doğasına aykırı olduğu aşikârdır. Ancak, son yıllarda dünya sermayesinin futbol kulüplerine ilgi duymaları, bir hobi olmanın yanı sıra şirketler gibi karlılık stratejisinin ortaya çıkması futbolun farklı bir perspektiften ele alınmasını ortaya çıkarmıştır. Dünyada önde gelen kulüplerin farklı yönetim anlayışı ve kültürleri olsa da Avrupa Süper Ligi girişimi yüksek bir ekonomik önceliği beraberinde getirerek cazibesini yükseltmiştir. Bunun

yanı sıra, en prestijli organizasyon olan Şampiyonlar Ligi'nin beklenen ekonomik getiriye bu kulüpler açısından sağlayamaması ve yapısının değişecek olması Avrupa Süper Ligi'ni anlamlı kılmıştır.

UEFA'nın *Finansal Fair Play* uygulamalarında taraflı kararları olması, kulüplere ayrılan payların azalması veya FIFA'nın Dünya Kupası'na ilişkin aldığı kararlarda şeffaf olmamasına rağmen seçili kulüplerin tepkisinin bu sorunlara çözüm olamayacağı düşünülmektedir. Kulüpler arası uçurumun azaltılması, astronomik ücretlerin detaylı araştırılması, menajerlik sisteminin gözden geçirilmesi ve kayıtsız para akışının kullanılması gibi temel sorunlar varken kulüplerin ASL kurmak istemesi, taraftar bakış açısının önemsenmediğini göstermektedir.

Üç günlük sürede gelen yoğun tepkiler büyük bir yönetim başarısızlığı olarak tarihteki yerini almıştır. Az sayıda takımla rekabeti yüksek kapalı usul bir ligde oynanacak maçların sporun doğasına aykırı olacağı bir kez daha anlaşılmıştır. Futbolun ciddi sorunları olduğu kabul edilmekle birlikte çözüm için tüm paydaşların katılım sağlaması gerekliliği ve sorunların ligler kurmaktan ziyade futbolun çok daha ötesinde olduğunun anlaşılması; şeffaflık, adil bir oyun inşa etmek ve futbolun sadece sahada oynanmasına imkân sağlamak öncelikler arasında olmalıdır. Ayrıca, sporun toplumun tüm kesimlerine ulaşmasını sağlayan bir araç olması ve özünde altyapılardan güç alan, taraftarın sürüklediği bir fenomen olduğunun hatırlanması gerekmektedir. Oysaki ASL girişimi sporun bu temel gerçekliğinden uzak bir yapıya sahiptir. ASL'ye katılım sağlayan kulüp ülkelerinin sayısı Avrupa'yı temsil etme gücüne sahip görülmemektedir. Dolayısıyla, bu noktada organizasyonda kültür zenginliğinden de bahsetmek güçtür.

ASL'nin sorunları sadece destekçinin az olmasıyla sınırlı değildir. Gelir paylaşım modelinin nasıl olacağı en büyük soru işaretlerinden biridir. Transfer sistemindeki sınırlar, ücret sınırlamasının olup olmayacağı ve kulüplerin nasıl risklerle karşı karşıya kalabileceği net değildir. Yüksek finansal beklentilere rağmen kurucu kulüpler dışında hiçbir kulübün ASL'ye katılım için istek göstermemesi de bu belirsizliklerin somut göstergesidir. UEFA ve FIFA ile iş birliği göstermeyen bu yapının sürdürülemez olacağı açıktır.

Sonuç olarak; ASL'nin etkileri, kulüplerin mali durumu, Avrupa liglerinin karlılık eğilimleri ve futbolun temel sorunlarının ele alınması sonucunda önümüzdeki yılların futbol kulüpleri için finansal zorluklar içinde geçeceği düşünülmektedir. Bu organizasyon

*Avşar,U. &  
Kurtipek,S. &  
Güngör,N.B.*

*Futbolda Finansal Bir Paradoks: Avrupa Süper Ligi*

buzdolabına kaldırılmış gibi görünse de taraftarın, farklı paydaşların desteği ile yeniden düzenlenerek ve geliştirilerek ilerleyen yıllarda tekrardan gün yüzüne çıkabilir.

## KAYNAKÇA

**BBC News Türkçe** (2021, 20 Nisan). Avrupa Süper Ligi: FIFA Başkanı Infantino 12 kulübü eleştirdi, 'Yeni lige katılanlar sonuçlarına katlanır' dedi. Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/spor-56811107>

**Bloomberg** (2021, 20 Nisan). UEFA Weighs \$7 Billion Centricus Deal to Stop Super League. Erişim adresi: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-19/uefa-is-said-to-discuss-eu6b-financing-proposal-from-centricus>

**Burg, T.** (2021, 20 Şubat). A European Super League would violate EU competition law – as would UEFA's proposed reforms of the Champions League. *European Politics and Policy*. Erişim adresi: <https://blogs.lse.ac.uk/euoppblog/2021/02/20/a-european-super-league-would-violate-eu-competition-law-as-would-uefas-proposed-reforms-of-the-champions-league/>

**Deloitte Sports Business Group** (2021, Ocak). Deloitte Football Money League 2021. Testing Times Football Money League.

**Dünya** (2021, 26 Nisan). UEFA, 6 milyar euroluk finansman için Türk yatırımcı ile görüşüyor. Erişim adresi: <https://www.dunya.com/finans/haberler/uefa-6-milyar-euroluk-finansman-icin-turk-yatirimci-ile-gorusuyor-haberi-619070>

**Entzeminger, N.** (Ekim, 2020). Causes, implementation guidelines, and limits of a potential European football Super League model. IESEG School of Management, Lille. Yüksek Lisans Tezi. Doi:10.13140/RG.2.2.28806.50241

**Ford, M. & Chelsom-Pill, C.** (2021, 28 Nisan). Manchester mayor looks to Germany's 50+1 rule as model for

English football reform. *DW News*. Erişim adresi:

<https://www.dw.com/en/manchester-mayor-looks-to-germanys-501-rule-as-model-for-english-football-reform/a-57366940>

**Hellier D., Orihuela, R. & Lepido, D.** (2021, 19 Nisan). JPMorgan Backs Super Soccer League With \$4.8 Billion. *Bloomberg*. Erişim adresi: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-19/jpmorgan-bets-4-8-billion-on-disrupting-world-s-biggest-sport>

**Hesse, U.** (2021, 22 Nisan). Could a fan-friendly ownership model like Germany's work in English football? *The Guardian*. Erişim adresi: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/apr/22/football-ownership-model-germany-english-fans-european-super-league-clubs>

**Hill, G. A.** (2021, 8 Mayıs). UEFA Reintegrates Nine of 12 Super League Teams; Holdouts Could Face Disciplinary Measures. *The Washington Post*. Erişim adresi: <https://cutt.ly/dnwXfIL>

**Hohmann, F.** (2021, 12 Mayıs). The Financial Motivation Behind the Super League Attempt. Institut für Accounting, Con-trolling und Auditing – ACA Tigerbergstrasse 9 CH-9000 St.Gallen, Universität St. Gallen, St. Gallen.

**Ibbetson, C.** (2021, 19 Nisan). The fury of football fans is on full display in YouGov's latest snap poll, *YouGov*, Erişim adresi: <https://yougov.co.uk/topics/sport/articles-reports/2021/04/19/snap-poll-football-fans-overwhelmingly-reject-euro>

**Nair, D. & Lepido, D.** (2021, 19 Nisan). UEFA Weighs \$7 Billion Centricus Deal to

Stop Super League. *Bloomberg*. Erişim adresi:

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-19/uefa-is-said-to-discuss-eu6b-financing-proposal-from-centricus>

**Ntv Spor** (2021, 20 Nisan). UEFA'dan Avrupa Süper Ligi'ne karşı 6 milyarlık atak! Erişim adresi:

<https://www.ntvspor.net/futbol/uefa-dan-avrupa-super-ligi-ne-karsi-6-milyarlik-atak-607ea450f9459c14645cb618>

**Price, S.** (2021, 7 Nisan). Win-Win For 'Big Six' Premier League Owners As UEFA Champions League Reforms Remove Jeopardy. *Forbes*. Erişim adresi:

<https://www.forbes.com/sites/steve-price/2021/04/21/win-win-for-big-six-owners-as-uefa-champions-league-reforms-remove-jeopardy/?sh=2d43d58c6a05>

**Spor Arena** (2021, 19 Nisan). Son dakika: Avrupa futbolunda dev kriz! Avrupa Süper Ligi resmen açıklandı ve savaş başladı. Erişim adresi:

<https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/son-dakika-avrupa-futbolunda-dev-kriz-avrupa-super-ligi-resmen-aciklandi-ve-savas-basladi-41791656>

**The Athletic** (2021, 7 Mayıs). Super League: Real Madrid, Juventus, Barcelona face UEFA punishment. Erişim adresi: [https://theathletic.com/news/super-league-](https://theathletic.com/news/super-league-punishment-uefa-declaration/movocW2qSrcs)

[punishment-uefa-declaration/movocW2qSrcs](https://theathletic.com/news/super-league-punishment-uefa-declaration/movocW2qSrcs)

**The Guardian** (2021, 22 Nisan). Could a fan-friendly ownership model like Germany's work in English football? Erişim adresi:

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/apr/22/football-ownership-model-germany-english-fans-european-super-league-clubs>

**UEFA** (2021a, 7 Mayıs) UEFA approves reintegration measures for nine clubs involved in the so-called 'Super League'. Erişim adresi:

<https://www.uefa.com/insideuefa/mediaservices/mediareleases/news/0269-123871bd86ca-d9571aa78f72-1000--uefa-approves-reintegration-measures-for-nine-clubs-involved-in/>

**UEFA** (2021b, 25 Mayıs). New format for Champions League post-2024: everything you need to know. Erişim adresi: <https://www.uefa.com/uefachampionsleague/news/0268-12157d69ce2d-9f011c70f6fa-1000--new-champions-league-format-explained/>

**Yougov** (2021, 19 Nisan). Snap poll: Football fans overwhelmingly reject European Super League. Erişim adresi:

<https://yougov.co.uk/topics/sport/articles-reports/2021/04/19/snap-poll-football-fans-overwhelmingly-reject-euro>